

דבר הדג? { XXVI

פחות אבסורד, פחות תפנוק

הופעת **חרים** 15 היא אירוע חשוב בספרות הישראלית כיום. כתב העת, השומר על חזותו הצעירה והמכובדת, יצא בגליון יוצא דופן, פוליטי ונועז. בטרם נבקר את האיכויות השיריות בגליון, עצם הופעתו של גליון כזה, בתוך האדישות הישראלית הרווחת, בולטת בתוך היסטריית ההוצאה לאור הכמו-אדישה (מבלי להפריע את שלוות טבלאות רבי המכר, מייפות המציאות), ומציבה אלטרנטיבה שפוייה, עדכנית ונוקבת אל מול רוב סופרי הבטלה, המרכיבים את חיל-הנמושות בספרות הישראלית. אך די לדון קיחותיות בדון קיחותה; חיל הנמושות לעולם ינצח. איש, לבד מאותם קוראים קבועים, וכמובן - הכותבים עצמם, לעיתים ידידיהם, איש לא שמע על הגליון, וקרוב לוודאי שמעולם לא היה שומע. השבח לאל שברא אלימות.

עם תקיפתה האכזרית, שגור שמה של הלית ישורון, עורכת **חרים**, בלשון כלאדם. בבת אחת זינקה לכותרות; לא בשל תרגומיה או פעילותה הספרותית, אלא בעבור אלימות שהופנתה **כלפיה**. למעשה, ההתנפלות העיתונאית על ישורון, שמה את הגליון בחזקת *קח שירים ואל תקרא / עשה אלימות בספר הזה*. הסיקור המוגזם של כל פרט בפרשת ישורון, סיקור המנסה "לתקוף" ולעקוף את צו איסור הפרסום שהוטל על התיק כולו, הוא המשכה הישיר של האלימות, כעת בגוון רכילותי ופורנוגרפי, מעין שכפול ושכפול-של-שכפול של האלימות עצמה.

אך השכפול האלים [המעשה העיתונאי] המגלה חשודים ועוולות, מעלים מעיני הציבור את פועלה של ישורון, אשר הופעתה-היא בכתב העת מינימלית, שם היא שולחת "יד-נעלמה" מכוונת, כדי לאפשר לקולות השונים בגליון לפרוח, להיות הגליון. העיתונות היא השדה בו קבור קולו של נידאל מהאג'נה, ואילו **הספרות** – היא המקום בו מסוגל הקול הזה לפרוח.

גליון 26 { תוכן עניינים

2	יאיר אלדן : הליכה לקיסריה
10	עודד וולקשטיין : שפת-אָבֶל
13	יפתח אשכנזי : מה נשתנה
15	ענת דנציגר : [יפה את שלי]
16	דפנה שחורי : [כבר כתבת את זה]
17	טליה סיידל : שלשה שירים
20	בוריס פופלאבסקיי : שירים (מרוסית: רומן וטר)
30	אפוא; : הערות שוליים קריטיות

{עורכי הגליון}

תומר ליבטש, אלעד יעקבי

{כתובת המערכת}

editorial@anonymous-fish.com

{ניקוד השירים}

יעקב-שי שביט

יאיר אלדן

הליכה לקיסריה

אלי

"אלי, הסנדלים", שמעתי את קולה
נאחז ברצועות בבמסך ניר שנקרע לאט
מביט אלי משפתי הסנדלים קרומות החול,
ומעורן המשחר שריח הרגל המלוחה
התך בו שוב ושוב. תנועות התלבשוטה קטנות,
קיר כאן וקיר כאן סביב גופה השמנמן, ובאינטימיות
של הר נבו היא אומרת "זה לא הזמן לצעק עכשו,
שירה" וקולה מדפק נרגן על הדלת, והים עונה
בפרוזה חופית, את לא יודעת כמה את צודקת, חנה.

אלי

אלי, הרחצה אסורה חיבים
להתיר את כבליה, לא בשבילי
אני חפשי חפשי אני, זה בשבילה
הרחצה, היא חסומה. הנה אנשים מנסים
אולי יצליחו לשטף אותה במלים, הם צוללים,
בוחנים את קו הערונה למלט אותה
מבפנים. הם עולים לשובר הגלים, צובאים
עליה, רגליהם מושכות מכחול מאדים, הוי
תהומה של הרחצה את עמקה מנשוא, איך
מתערבל קולי ברעש הגלים, ובעמדי עירם
דבר גופי מלים אסורות
שפבר הכרתני.

של א

המלים שלא פרסמו הן המפחידות ביותר.
המלים שלא פרסמו כתובות בי על קפלי הבטן,
בשערות הגוף השפלות, בלשון המצרעת. הדיו,
כמו קרם-בויות נשרפתי נשרפתי, רגע, מלים
נוזלות
ממני
אל החול כמו שענה שלא נחה לרגע הולמת בי והולמת
כלם מביטים
מה מה אלה בסך הכל המלים שלא פרסמו, עוד
אין כאן הגדה, נו, אין כאן עריכה, הבקבוק,
הבקבוק מתגלגל ברוח, ואני רץ להרימו, להסיח
את הדעת, לפזר בכל צעד עוד מלה, להיות מגבה
מרגש הגלים הנוגף אותי שופך אותי מאחורי הסלעים
טהור יותר.

יגמר

"דבר נכון לעשות" קראת לחתנה שלנו,
וחם אצור שנים עבר לרגלי מהחול הדרוך ושחרר
אצלך את פעלות הנקיון המוכניות לשטף
כלים לכבס
בגדים לבשל
לשבת לצחצח
רצפות להטביע
את האהבה בכל חדר וחדר מחדרינו.
צחנת סיגריה עבשה בחול עולה בי, מותירה ריח
בידים. המציל
נדם
פתאום והדגלים התנופפו שחרים ואדמים
מצקצקים בחבטת צד בצד.

לעולם

חלף תאריך התפוגה שלי ובמסדרונות אויר
אני מריח את עצמי עוצר
מלים דבקות לעלותי כמו כלב שמשתין,
ולרגע נדמה לי שבסמיכות חסרת הריח הזו הן יתקיימו לעולם ואז
הדף מזה אותי לקיר בחבטה
ואני עומד ומביט בצחנה בשמלת חול
מרששת, השערות המדקרות מתדלדלות,
שברי האותיות, קוציהן השבורים,
מענות שלא ימנה לעולם.

החול

גרגיר נתלה במלח השערה גרגיר דבק בנקבובית
גרגיר ממתיק השמש על הגב מקהה
את הזוית. חמה זרמת השתן בירכים תפוחה
ההתקשחות הפתאומית של הזין
והפטמות, בהונות רגלים מטפחות
הן כל מה שנתן לראות
באי הקדש הזה. מכתבים שלא נשלחו
נמלאים בים,
בקרקור עורבים,
הלחי הלא מגלחת נצמדת שוב
לרעש הגלים
החותר תחתיה.

והים

"מה תחתי" עולה המחשבה ויורדת,
מגבירה את קצב פשיטת הרגלים מקדיחה את
היד הכותבת מהדף לאויר ומדאויר לדף, שומטת
אבן ועוד אבן לחסם את הבאר. בינות שורות
הקצף הזה כרישים משחרים לטרף
והים טבע מפרע כונס
באדישות את נכסי ומטביע אותם.

לשרוש

הסכך נע ונד מזמזם את עצמו כגחל
לוחש המתכלה לאט, לאט,
בחיות מלבנת.
שומת בניני הענק על גוף האדמה מתמתחת
ותזוזת אישון מהירה בעיני האנשים מרמזת
את הנחיל האים המתגלגל מקצה הארץ.
אני נאחז באניצי הסכך מתכונן לנחשול שיגלה אותי
הרחק מדירת הארעי, ביתי.

של

הים אינו שלי, מצב גבול
טריטוריאלי המיוני ביני ובין
השפה המלחכת בהתרסה אין גבול אין גבול
המציל קורא ילדה, אני אוציא אותך מהמים ומשדו
רץ בי אחוז תזזית מדגדג בעגולים, מבהיר
את כפיפותי. סככת חוף, עברית, חול מטנף, מציל
וולגריות, אני לשרותכם תמיד.

המים

אני נמוך מפל אחי, רחם אמי הזין אותי
במים לא שפירים, כמו קרא בתנועת הירח דבר
נורא והוא מקונן בן סורר ומורה לא היה ולא נברא
עד עתה. בכל שנה, בגנבות, בחצית כבישים ערלה,
בהמהום שפה תחתונה אמרתי "אני נחנק" והטקס המשיך,
אתם מהנהנים כשצורכים אותי המים המרים, ואני בוכה,
הפסקתם לטלפן, מה אתם רוצים. ריח הזעה, בכל שנה, בגיל
חמש עשרה, שבע עשרה עשרים ושתים, עשרים אני נחנק
ימי על האדמה ספורים. "תרדי ממנו, אמא" אני מושך אלי
את בני שהשתהה ברחם אמו, ופי, כבעבר, יבש וחולני. ואני תופש
את מפלי הזמן בתלוליו, והוא כואב מאריך את דמעותי.

ברק

ראשים ראשים בים מה נשאר ממני
אני שולח יד נרעדת לקנקן תמצית התה והוא נופל
ברעש מרצפות ישנות עשרים וחמש על עשרים וחמש.
קרביה החומים של שקית התה נוגעים
ללבי, משתהים כמו עשן בחלל התודעה והבכי מתחיל
להתגלגל בי כמו מדביק אותי לשמשת ההתמוטטות הכללית במכה.
הדכאון צף ועולה מתוך שמי הקיץ המתבהרים לאחר הסופה
אני נכנס עד מעבר לראש, גומע מים עוד ועוד
כאלו אני אמן.

השמים

המחלקת שלנו היא לשם שמים לכן
אני כורך את רצועות השנאה מלפף פעם
אחר פעם בעוד מלה גסה כמו כוסאמק
או לעזאזל או בת-זונה. הכל לשם
שמים אני פשוט מנסה להבין מתי הפכה
האהבה, רגע, אני מקפל את השמיכה, כן, האהבה,
מתי היא הפכה לשירה, מתי היא מצאה שאין
כל הבדל בין כמיהה ל"כמיהין" ובין צער
ל"צער" ובין "שמים" ל"השמים". היא האשמה
בחוק ובשרפה, ובפקיעת מיתרי הקול מאהבה חסומה.
נשמע חרחור, עוד חזרה קטנה ואנחנו מוכנים להצגה
המחלקת שלנו היא לשם שמים יא מזדיינת בת-זונה.

תפלת

המוסיקה נוגעת בתעלות האשלגן של תאי
העצב המוסתים את רצוננו לחיות.
ופותחת אותן.
"אל תקרא את ספרי השירה"
אמר לי נזירוביולוג בכיר, אחרת
התאים שלך אבודים והוסיף
כי בנגוד לשירה המוסיקה היחידה
המפחיתה את הרצון לחיות היא
בכי תינוק מתמשך ומאה ואחד עשר הימים
שלונו עלו בי עם האד הרע שעלה מפיו של תינוקנו אחרי היניקה
ותפלתו, תפלת קללה, ודחיפה ומחבט לנקות את פיו
מהחול המתלה ולסלק אותנו, חוסמי תעלותיו,
מאבדי תאיו לתאבון, הוריו.

האדם

הולך לים. כותב, עומד, חושב
 שהוא מיטיב לראות, משלם שנים עשר שקלים
 בכניסה, מקבל מדבקה. מספר לעצמו ספור. "הייתי
 ילד, הרגתי את אמא שלי", ובתוך כך מאפר נמלט
 מן הצרחות מכאן לכאן הוא משפשף להוריד את המלים
 בים, והן דבוקות כמו קשקשים כמו חתיכות
 מצה בתוך רבה הו אלהים. תלכו ממני חזיונות, עכשו עכשו
 כל המלים לעמד בשורות. יפה. כעת לירות.
 טמבלים הזכרונות לעמד ראשונים אתם הורגים אותי,
 בחיי, אתם הורגים. באות מלות המשחקים, מלות הלמודים, מלות קדושות,
 חולניות מלות באות. קראו להן הן מתנדבות למות ראשונות. היריות עמלות
 ללא לאות עד שגם לר' לבן כונו ושקט השתרר, ובשורה האחרונה
 נשמע קול, מלה "מ---מ---ם" מלמלה, וכשהגשו לה מי הים המלוחים
 נדמה ולא נשמע עוד קול-בוכים.

עודד וולקשטיין { שפת־אָבֶל

על סיפורי מות עירי, מאת יפתח אשכנזי, אוב־זעפ 2003

"האורות הלבנים של תאורת הרחוב בלילה הזה רק מדגישים את קווי המתאר של החירבה" (עמ' 12): הפרווה של יפתח אשכנזי ב"סיפורי מות עירי" - אולי קובץ הסיפורים החזק והאמיץ ביותר שראה אור בעברית בשנים האחרונות - היא לילה ארוך, הרוכן על מתאריהן של חורבות. במקום לסוך את ההריסות בחומרים מחטאים, הוא חובש אותן ברטיות משומשות - מילים מְזֶהמות, המבטיחות את טריותו של הפצע, קוראות בו שוב ושוב את בשורת האסון: "האדמה האדומה, אבני הגיר השבורות, וחזויות. באדמה הזאת נקבר אבי" (שם).

אלה מילים שאינן מרפאות דבר בביקורן. הן אינן מאחות שָׁכָר, מְגִלְדוֹת גג. יותר מכפי שהן נותנות מחסה מפני הקור, הן מְשִׁיבוֹת אותו פנימה, "זרם אוויר קר מתהלך ברחובות, בפרצי הבתים ההרוסים" (עמ' 195). ואמנם, סיפוריו של אשכנזי פרוצים זה לזה; פרוצים - גם לשון פריצות. אין כמעט פרט בעולמו המסתעף של הספר הזה שאינו נוטש בתירוצים דחוקים את סיפורו ה"חוקי" כדי להבליח בחטף בסיפור אחר, ואז לשוב ולהיעלם בין המון הפרטים האחרים, כמו בעל מוֹפֶה-בושה החומק ממבטו של מכר בדרכו לחדר המלון הזול. מצעיהם של הפרקים הללו סתורים, מוכתמים; הם מספרים בעיקר בהנאותיהם של עוברי-אורח מיוזעים. אפשר שהסיפורים ערוכים זה בצד זה כמצבות, אבל שיחתם המשוונה היא מְשִׁתָּה שהמספר כרוי לשייריו: "באותו זמן שהגעתי היה שם טקס אזכרה, ושני השולחנות המו מאנשים שמדברים בשפה שאני לא מבין. השולחנות היו עמוסים באוכל ובבקבוקי וודקה. אם הייתי מנתק אותם מבית הקברות הייתי בטוח שהם שמחים. החתול שלנו, ועוד חתול חבר, היו מתחת לשולחן, מחכים לשיירים" (עמ' 20).

לשונו של אשכנזי יוצאת לבית הקברות כדי להשיב את שפתו הלא-מובנת של האבל: "בסוף מצאתי את החתול חודש אחרי שאבד. הלכתי לבית העלמין סתם בלי סיבה" (עמ' 20). אבל משעה שהיא נתקלת בו, היא מניחה לו בזרותו: "שם [בבית הקברות] שורץ החתול שכל כך היה חסר לך. ואני לא מתכוון לספר לך שהוא חי. הוא חתול של רוחות, ורפאים, מטייל בין הקברים לאור הירח" (עמ' 22). היא משוטטת בין המצבות, עוקבת אחר טיוליו הליליים של האבל, לומדת את לשונו שלעולם אינה עונה: "קראתי לו, אבל הוא כמובן לא בא" (עמ' 20). דומה שהלשון שיצאה להשיב את האבדה חזרה הביתה למראית-עין בלבד: "חזרתי הביתה במונית שהזמינו לאזכרה, כולי שיכור, והשעה רק חמש אחרי הצהריים. לא יכולתי להסביר לך, לא רציתי לענות לך" (שם).

המספר שב מן המשתה ולשונו לשון חתולים - שלוחה אל השיירים, לא מסבירה ולא משיבה דבר, מחללת מצבות בשאריות סעודתה: "קנינו בירות, והלכנו לשבת ביחד בגן הזיכרון... במרכז יש פסל דמוי מזבח, שבמקור היה מזרקה של מים ואש, וכבר שנים אין תקציב להחיות אותו. אותנו הוא שימש בעיקר כדי לפתוח בירות. רבקה היתה מאופרת כרגיל בכבודות, אך היה נראה לי שדורות של איפור וזכרים עייפו את פניה. היא הראתה לנו תמונות שלה ושל החברה שלה במעין פורנוגרפיה ביתית מצולמת במצלמת כיס בלי פלאש. הן עבדו בתור חשפניות באילת, באו לביקור. היתה תמונה שהשנייה שאני לא זוכר את שמה משתינה לרבקה על השדיים הגדולים והנפולים" (עמ' 20 - 21). כפי שהמספר התענג על לשון שלא היתה מובנת לו - ינק את עצם אי-מובנותה ("האמת מזמן לא נהניתי כל כך. אפילו צחקתי מהבדיחות ברוסית" - עמ' 20) - כך התמונות הפורנוגרפיות מעירות בסמל הנישא, המת ("כבר שנים אין תקציב להחיות אותו") את זמינותו החומרית-השימושית ("אותנו הוא שימש

בעיקר כדי לפתוח בירות", מְכֻסֹּת את השם בשיכחה ("השנייה שאני לא זוכר את שמה"); הן מותרות על המזבח צֶלֶם של זונה, משחיתות את פניו של הזיכרון ב"דורות של איפור וזכרים".

אין זה מקרה שהחומר הפורנוגרפי מופיע בצורתן של תמונות. הפורנוגרפיה ב"סיפורי מות עירי" מוליכה בראש-ובראשונה את מבטן של העיניים, הממאנות לקרוא בשמותיהם של המתים החקוקים על לוח הזיכרון כדרך ש"זמנים המתים ישבתי בחוץ בדשא, מנסה לקרוא את שבט דוב המערות להעביר כבר את הזמן, מדלג על קטעי האונס" (עמ' 49); העיניים שאינן מעבירות כבר את הזמנים המתים אלא מעכבות את מהלכם, שאינן מדלגות על קטעי האונס אלא מחשיכות אליהם שלא לראות עוד דבר מלבדם. הלשון המתחרשת באלימות לְדַבֵּר של המצבות מפקירה את גופה לְמַלְמֹל השיכורים של האָבֶל, כפי שרוצחן חסר-הרחמים של שתי ילדות, האחת ערביה והאחרת יהודיה, משמש בה-בעת כתיבת-תהודה אנושית לקורבנותיו ש"מלמלו בשנתן, לא בעברית או בערבית, בשפה שאיש לא מבין, בקול מלאכי" (עמ' 79). הלשון המתעללת במסיכות שהזיכרון עוטה על פני אֲבִילוֹתָה מתמוטטת אל שפתם הזרה של המתים - או, מוטב, אל שתיקתם: "אין המתים מדברים בשפת בני האנוש כלל, אם הם מדברים בכלל" (עמ' 46).

ושתיקתם של המתים אונסת את הלשון במו-פיה - "הם פישקו לה את הפה בכוח, לשונה קשורה ללחיה בתחבושת" (עמ' 174) - מניחה אותה זרה ואילמת בתוך בִּיתָה - "לשונה קשורה כבשר מת ללחי" (עמ' 189). המחווה האלימה, המְבִזָּה שביסודו של הספר הזה היא אפוא מעשה של חילול במובן נוסף: היא פוערת את החלל, שרק בתוכו יכולה הלשון להשמיע את משאלת האונס המניעה את התאבלותה. ראוי לדייק במקום הזה: בשום אופן אין לתפוס את האלימות כביטוייה המוצפן, המוסווה באמצעות היפוך, של הפנטאסיה הפאסיווית. האלימות המחללת אינה מסתירה את הפנטאסיה הזאת כי אם, להיפך, מְגַלָּה וּמְזַמֶּנֶת אותה. רק אנחות התענוג המופקות בין המצבות יכולות להקים לחיים את המשאלה שנקברה תחתן. רק הצחק המהדהד בעיצומו של טקס אזכרה יכול לפרוץ את גדר בית-הקברות לֵאבֶל שלא יידע שובעה לעולם. דמויותיו המתאבלות של אשכנזי נוקקות שוב ושוב להפלגה הסאדיסטית כדי לאותת למשאלת האונס כי היא רשאית - סוף-סוף - לשוב אל תחומה של הלשון. כך, למשל, החייל הכותב לאהובה המתכחשת לו: "אני אדחוף את הראש שלך על הזין שלי, ואת תמצצי לי עד שאגמור לך בפה, ואת תבלעי הכל" (עמ' 201). אבל מייד אחר-כך: "נכדייך עוד ישמעו סיפורים עלייך. שזיינת אותי, המסכן... אפשר להגיד שאנסת אותי... את יודעת איזה מכות חטפתי מאביך ומאחייך. הם הצליפו בי ערום ומושפל בחגורות. את בטח שמעת אותי צורח כשהם תלו אותי מהרגליים, קשור לילה שלם מתחת לחלונך" (עמ' 201 - 202).

"כשהם תלו אותי מהרגליים...": "וירא איש אחד ויגד ליובא ויאמר הִנֵּה ראיתי את אבשלום תלוי בְּאֵלָה" (שמואל ב יח 10). לקראת סופו של הסיפור "אסור, אסור להתייאש, מחר נתחיל מחדש", המספרת מזקקת את תמציתם הסאדו-מאוזוכיסטית של יחסיה עם בעלה מסיפורה של חברתה ("הוא אוהב לראות אותם נכנסים בי, הוא שולף את הפין שלו ומאונן... מלקק לי את הכוס והשפיר" - עמ' 140). היא נתקפת צורך להקיא את התמונה הזו בחיקו של בעלה ("הייתי חייבת להקיא" - שם), לבשר לו לאחר שנים שבהן התאמצו להביא ילד כי היא הרה ללדת, באמצעות שירותי הפונדקאות של חברתה, את משאלתם המשותפת: "רציתי לחבק את חברון ולהגיד לו שאני בהריון. אבל מרשה לא אפשרה לי... חברון, אתה האבא של הילד בתוכי. כבר הרגשתי שהוא יהיה בן זכר. ידעתי ששמו יהיה אבשלום" (שם). הפסוק "מרשה לא אפשרה לי" מפעיל את הוראתו הפועלית של השם "מרשה" - מעניקה רשות, מאפשרת. אם נצרף לכך את השם שהמספרת מיעדת לעוברת המדומיין, לא נוכל שלא לשמוע את "אבשלום שלא הורשה" של יונה וולך: "אני מוכרחה פעם נוספת/ להיזכר בבני אבשלום/ ששערותיו נתפסו ברחמי" ("תת הכרה נפתחת כמו מניפה", עמ' 26). באמצעות הבן שמעולם לא נולד, הרחם מתגלגל בְּאֵלָה - בת קולו של

האב המבקש לעכב את מנוסתו של הבן שמרד - והדוברת יכולה "להיזכר" - להפוך לזכר. שיחתו המוצפנת של אשכנזי עם וולך מציגה קריאה מצמררת ב"אבשלום": הדוברת מחללת את רחמה בקורבנו של בנה כדי לזמן אל תוכה את זכרו של אביה, כדי להתאבל ללא גבולות. "אבשלום" הוא שיר האהבה שמעולם לא נולד, שלא הורשה להגיע לתעודתו: "בחדר אחרי הארוחה אני כותב שיר לאבא שלי, שיר אהבה וגאווה, קורא לשיר אבשלום, מתבייש להראות לו" (עמ' 187).

אבל אין לדמויות ב"סיפורי מות עירי" דבר להתבייש בו מלבד פריצותן, שהיא דרך התאבלותן. הדרך היוצאת מביתם ההרוס של ההורים אינה מובילה אלא אל בית-הזנות, אל חיבוקה של רחב: "זרם אוויר קר התהלך ברחובות, בפרצי הבתים ההרוסים. אחותי כרעה, ופשטה את המלבוש המטונף שלה. ככה ערומה נשארה. בבית הורינו... המשכנו ללכת, עד שראינו בית אחד שעדיין עומד על כנו. תור של גברים מכל הסוגים עמדו שם דרוכים. צעף אדום עמד על החלון שפעם היה חלק מהחומה. אישה כבת ארבעים ערומה ויפה יצאה מהחדר, וחיבקה את אחותי" (עמ' 195). כל אחת מן הדמויות נעתרת לחיבוק הזה על-פי דרכה: החל בבית המסרבת להיכנס לחדר שבו מאושפז אביה הגוסס, ש"זיכרונותיו" מסגירים את תשוקתו למשוך אותה בעודה בחיים אל מיטת המוות שלו ("כולם יודעים שהיא היתה זונה. הזונה הכי גרועה שקיימת. בחורה יפה, דומה לך, היא התעלסה עם הנאצים כדי לחיות... יהודים גאים הרגו אותה בסוף המלחמה... הם קברו אותה חיה עם גופה של מפקד מחנה" - עמ' 154), ולבסוף נעתרת לבקשתו של האב בתיווכה של זונה-קדושה "אמיתית" ("הזונה ביקרה ויצאה, פושטת את החלוק הירוק, את כיסוי הראש והערדליים שנתנו לה מראה סטרילי וקדוש" - עמ' 156); וכלה בנערה ששוכבת עם אביה המת בתיווכו של חברו הטוב ("גופי נושם את חלציו. הם מפרפרים בי, נמתחים חיים מהמתים. ממש תחושה של אב... סוף סוף אני מרגישה פרוצה... אני מרגישה שעכשיו סוף סוף הרוח יכולה לפרוץ דרכי...") - עמ' 171).

כשאשכנזי מגיש את שפתו למיטה מספר שש - מיטתם של הנוטים למות בנובלה הנושאת את שמה - הרוח יכולה סוף סוף לפרוץ דרכה. מיטה מספר שש מתגלגלת בבריכה מספר שש, שממנה מבקש המספר ללמוד את לשון סיפוריו ("כבר כמה ימים מתבשל אצלי סיפור על משלוח הדגים עם נהג המשאית שהרג בתאונה את אבא שלי" - עמ' 181). כשהרחם מתגלם באגן הבוצי ושערותיו של אבשלום מתגלגלות בקשקשי הדגים, "אבשלום" יכול לשוב ולהיכתב: "במאבקם [הדגים] משירים עליך מעין מיץ קשקשים ורפש דביק ואכזרי. מזכיר טיפה נוזל זרע. אני אוהב את הריח של הרפש הזה, הוא די רענן" (שם). והסיפור "אני מוביל משלוח דגים עם האיש שהרג את אבא שלי" הוא "הגשמתו" של השיר: "אני פותח לראות שכל הדגים בסדר. הקומפרסור עובד, וקצף לבן ממלא את הטנק... אחרי שעתיים אנחנו פורקים. כולי רטוב... ריח רענן של קרפיונים מעטר את עור" (עמ' 209 - 210).

"בגלגול אחר אבשלום יהיה/ אהובי ואני אחוש זכרה/ כשאבשלום אהובי" (יונה וולך, "אבשלום"): בסיפור החותם את הספר, "זוג יונים הומות מעל הכותל", המספרת בודה את דמותו של בן, שאהבתו תוליד אל תוכה את זכרונות של אב עיוור שמעבר-לזמן: "כשחזרתי הביתה, אחרי שסעדתי איתם, אוננתי במקלחת... חושבת על שניהם, על ידיהם החזקות כל כך. על הבן המוליך את האב בדרכו אל הערווה שלי" (עמ' 220). שמו של הבן המדומיין הוא אָבֶל; אהבתו היא לשונו הנאנסת של השיר, מקצב נשימותיו של "אבשלום": "אני זוכרת שכאבתי ובכיתי, נדפקת במקצב הנשימות שלו" (עמ' 221). בסופו של הסיפור, הבן המדומיין מתכנס אל דמותו של האב: סוף סוף, בשורת הריונו של "אבשלום" משיגה את אחונו של האב, השיר שלא הורשה מגיע לתעודתו. האב נעתר לאבלה של הבת, קורא בטורי האהבה שהתביישה להראות לו: "את לא שומרת על עצמך, תתקלחי יותר!", אמר אחרי שדחף לי אצבע והריח אותה. 'הזונה שלי צריכה להיות נקייה ולשמוח לראות אותי'" (עמ' 222). ברגע הזה, האבל אינו יודע עוד גבולות: האב נאות לחתום את שמו על שיקה של הבת ("המשורר הזקן יצא מהמקלחת...") - שם, ואילו גופו, המסמא את מבטה ("גופו המחוטב הכה אותי בסנורים" - שם) עוֹרָה לתוכה את חֶשְׁתָּן הנֶּחֱצית של עיניו.

יפתח אשכנזי { מה נשתנה

מתוך עמל הנמלים, בכתובים

זהו הקדיש שלא אכתוב לך לעולם. את יודעת, משפחה, חברים, ורובם בכלל לא מכירים אותי. וכולם בלי יוצא מהכלל לא יודעים שהייתי חלק מהחיים שלך. ולא מגלים עניין בכלל במה שיש לי להגיד לך. ועכשיו אני עומד כאן, נעמי, מול הקבר שלך, בדיוק חצי יום שלם לאחר שקברו אותך. ערב שבת לא מלינים את המת בעיר כמו ירושלים, שנחשבת כעיר חומה. בנס הם הצליחו לקבור אותך לפני כניסת השבת. בהר המנוחות ההמוני. ולא היכן שהיו צריכים לפי דעתי לקבור אותך, בהר הרצל היפה, המיוער יותר. בדשאים חללי מערכות ישראל גיבורים שושנים בסוגים זרי פרחים של יהודי נודד ברושים אבני חומה אורנים. בחלקת גדולי האומה. מהרגע שבו הכרתי אותך היית ראווה לכך. אחרי הלוויה חזרתי אלייך. ניסית לשוב הביתה להירגע, לנוח, וכל הלילה לא הצלחתי לעצום עין. חיכיתי שיעלה הבוקר, שיפציע השחר ויהיה כאן בהר הרבה פחות מבעית, ושאוכל לנצל את בוקר שבת להתפלל בקבר שלך. להתגלגל באהבה באפר שלך. ביום השבת ינוח יהודה מכל עמלו אשר ברא, בית העלמין הוא מקום מאוד בודד. איש מבני משפחתך לא יבקר אותך, הם כולם דתיים מסורתיים מבית. ואולי קצת למעלה מכך. אני מניח כי המוות הפתאומי שלך וחסר הפשר והטעם מדום לב בלב הלילה, כשמצאו אותך במיטתך הרחבה והרכה כחולה וקשה כיהלום לא מלוטש, יהפוך אותם לדתיים יותר. בכלל היית אמורה לישון איתי, כשישנו ביחד הייתי מחבק אותך, מרגיש את נשימותייך על עורי, מסתמרר. הייתי מרגיש בלבך הנשבר מיד ומציל אותך ערומה, למדתי פעם החיאה. לא הייתי נותן לך כך, נשמה, לעבור מהעולם. ואיך היית צוחקת עליהם בלוויה. הם צרחו ותלשו שערות ונפלו על קברך, נאחזים בו וברב. קרעו יותר ממה שצריך בבגדיהם היפים ביותר. ושפכו עפר על הראש בבכי. אם רק היית חיה היינו צוחקים כל-כך. לילה שלם ומושלם, ערומים גוף אל גוף מוכה יופי ושיזוף נשמה. צוחקים עליהם בין התעלסות נעימה ונשיקה. אמרת לי תמיד שהמשפחה שלך ברבריים. וכי את המשכילה החכמה מכבדת אותם רק מרחמים.

והיו חייבים ניתוח פתולוגי. זה היה מוות בלתי מוסבר, משטרת ישראל דרשה. גופתה שהייתה כבר כחולה סגולה ונפוחה ממוות ונימים הייתה אמורה להשתובב לצחק עכשיו איתי. פיך פתוח קצת עגול קטן וסגולות השפתיים המלאות, ושחורות מרקב הפטמות הענקיות שלך שכל-כך אהבתי למצוץ כתינוק. על פיך נותר חיוך ילדותי קטן כמו אחרי שגמרת, מתוחה לגמרי, אסור לגעת בך מזיעה מתוחה מעליי. וכחול הכוס הנדן הנרתיק הצר היפה של אהובתי, שרק בו מצאתי מפלט לנפשי אז. המנתח ירוק כולו מקנאה וחלוק מוציא את מגש הנירוסטה שלא מחליד לעולם, ועליו רוכנת גופתך מהמקרה. גל קור מכה בו כשמגיע תורך סוף סוף, חייב לעבור בו רעד קל לפחות בשבילי. והכול מכוסה בסדין, רק רגלייך וטבעות הרגל הציפורניים הצבועות באדום חי ותווית השם מציצים החוצה לאור. והוא מסיר בתנועה של ריקוד טנגו את הסדין כקוסם המנסר אישה לשניים, מחכה לתשואות הקהל האלים מחיים. את יפה יותר, טהורה יותר משאר המתים, לא שפכת אפילו טיפת דם על הסדין. ילדה טובה מחונכת שלי. ומפשיט בסכין מנתחים אותך לגמרי. באוושה הוא חותך את מכנסי הג'ינס הרכים שקנית ארבע במאה שקלים רק שלוש ושמות על המבצע. אוהבת לקנות בגדים בוזל ילדה. הוא קורע את נעלי העור ששאלת מחברה מהצבא ולא החזרת לה מעולם. הוא מרים את בד הגופייה וחותר בו מורם, כמעט מושך נושך אותך איתו. לבסוף הוא מחסל את החזייה השחורה שלבשת מאז שהיית בת מצווה, חזיות הן יקרות והחזה שלך לא גדל מאז. ואת התחתונים השחורים הבלויים והפדית שקצת טבולה במיצי גופך הטעימים ואולי בזרעי מיום מאתמול. לא נמצאו סימני אלימות או תקיפה מינית על הגופה. הוא משליך את טלאי הבד הקרועים על הריצפה, הם יישארו שם עד יום ראשון, יום בוא המנקות. ואני מקווה שאין הוא מחיך. ליום גיל וישוע את הכול שמרנו. הרגע הזה שלכם ביחד ואת ערומה טורף את שנת, לא עוזב את מנוחתו אהובה.

עורך נשאר שחום כשהיה. הוא בוחן את הוורידים בירכיים אישונים מלטפים עורקים מוקרשים. אולי חותך בריבועים ישרים להוציא רקמות. מהאישה שאהבתי. הוא כבר מבוגר בן חמישים לפחות. פרופסור מוזקן, מוסלק במסכת רופאים לבנה וחד-פעמית. תמיד שנאת אור ניאון, וחדרים סגורים. מתחת לאדמה בוקר שישי. הם עכשיו מנקזים את הדם הקרוש שחור, קורעים באישה שלי שמתה ללא סיבה. מתים מנתחים לבד תמיד. הוא מתעכב על הנרתיק שלא יוליד לעולם. אם יתעכב מספיק יגלה שחלק מזרעי מליל אמש עדיין שם. אני נבון מהמחשבה. הוא עדיין צץ שם. למרות כל הסיכויים מנסה עדיין לחתור אל הרחם. להתרבות איתך. קראתי פה כי זרע של גבר חי באישה שלושה ימים ולילות עד שמתפרק. מתחת לעפר ואפר בגופה הנעכלת הזרעונים שלי עדיין מצליפים בזנב אל תוך תוכך. מפשק לך את הרגליים במכשיר מיוחד, מחפש סימני אלימות, ואת נענית לו, נשאת, כמו זונה מולדבית בפישוק מוזין. מתמסרת לו כולך, תילחמי אישה, בשבילי. בשביל האהבה שלנו. ידו עושה סימני מתחיה על עורך. את חיוורת כמתה, קומי צאי ילדה מבית השאול. הלב שכשל לא מצליח לזרוק את הדם ללחייך הסמוקים, לרוח, לנימים. נעצר אל מול הערווה המגולחת לגמרי שלך, עוד מלפני שהכרנו נהגת כך, כשפנפנת מין, אמרת שכך את מרגישה תמימה ונקייה יותר. הסכין רועדת בידו החלקה מלטקס ומפודרה, מרעיש כתרון ספינה שבור כשהוא חותך בין שדייך הזעירים. מנתק את הלב. שלי שלך. שוקל את האברים הפנימיים. בעבודה הפטאלית שלו חייבים להישאר מסודרים. מטיף דם שחור עכור בכל מקום קר. מדבר לעצמו. מגרד רקמות חיים. שובר את הצלעות, חותך עד הרחם בלי רחמים. כל הבטן נשפכת אצלו. רושם לעצמו הערות עלייך. עיניים חומות דבש פתוחות פעורות. שיער קצר מתולתל. אישה יפה. אחותי כלה. ואז הוא מחזיר את לבך למקומו. אולי חתך ושמר למטרות לימוד את הזרת הקפואה שלך, את גלגל העין למען יראו וייראו. את הכוס שלך לחמם בשמנים מכאניים ולהתענג. מפנה אותך הצידה שוב חסרת אונים. מעניק אותך כפרס לסוטים מחברה קדישא, מויעי הזקן והלחשים. למען יעטפו אותך בתכריכים חונקים לבנים כטלית עד הבוקר, ימציאו לך שטיפה נכונה תחת כנפי השכינה. כחולים. לאנשים שיראו אותך ערומה, שישטפו את גופך למען כסף. מציצים לכולך עכשיו. וחושקים בך כמוני חיה, נערת התמימה. ויכולים. כמה רציתי להתחלף במ ילדתי שלי. ואנחנו מכירים רק שבועיים ימים שבועיים תמימים. שכבנו רק שלוש פעמים כי טוב. שתינו רק קצת ביחד, עוד לא הכרנו את ההורים. לא דיברנו על מה אנחנו עושים. ואני כל-כך מקנא בהם כולם, שחיו איתך ורעו אותך. אהבה מקודשת בדמך, יחידה. שזה נכון זה לגמרי ברור לכל החיים. שלא תשבר ותזעק גופתך לכשתופשר בקבר. לעולם חגיגת התולעים ורימות הדם.

ענת דנציגר

■

יָפָה אֶת שְׁלִי כְּמוֹ מִים וְחָסַד
וְעֵינַי יִכְתְּבוּךְ בְּלֵי גִדּוּד וּבְלֵי כֶסֶת
וְשִׁעוֹן מִטָּתִי לְךָ יִזְלַג דְּקוּתִים .

שְׁתִּי דְקוּת יִזְלַגוּ מִשְׁעוֹן הַמִּטָּה
וְעֵלְיָה שְׂרוּעָה פְּרִשְׁיָה מְרוּטָה
שֶׁל חֲדוּת הַיְגוֹן וְתִרְעוּת וְעֵדִין

עֵדִין יְגוֹן מִתְרַעֵעַ בְּקוֹל
וְאִישׁ חֲזוֹנוֹ יִשְׁטַח בִּפְנֵי כָל
נִעְרָה בְּתוֹלָה מְחַצֶּפֶת שְׂדִים.

שְׂדֵי בְּתוֹלָה חֲצוּפִים נִעְרוּנִי
צְרִיחוֹת הַצֶּנֶה מִמִּטָּה הֶקְצוּנִי
אֵךְ זֶה הַשְׁעוֹן עוֹד זוֹלַג דְּקוּתִים
וְנִשְׁימָתֵךְ עַל הָעֶרֶף צוֹלֶפֶת עֵדִין
יָפָה אֶת שְׁלִי כְּמוֹ לֶחֶם וּמִים.

דפנה שחורי

■

"כבר כתבת את זה פה אדם מיוחד"
מוכיחה אותי אחותי יושבת למרגלותי
ושערה בוער מול עיני כמו סנה מדברי
ישבנו בערב גשום
ודברנו על דוד המלך
מצידות במגני דוד
ישבנו למרגלות השער הסגור ובכינו
לאחת שער ערוה שחר
לשניה כחל כמו פיה
בשהכמר פתאום דופיע
דחפנו מקלות זו לזו שתתעורר
זווי כבר צעקה האחת על השניה
מאמצת מגן דוד לחיקה
לכל אחת היו תינוקות למשמרת
בשהאחת נחלצה מן הדירה
האחרת היתה יושבת
פולה כנים ומשוחחת
לתוך אבנית השפופרת השחרה

טליה סיידל

■

הייתי שבה אל סף ביתך,

בוצעת מולך את פני,

והתאור –

חיה בחסר, נעניתי בילדותי למלים –

קטופת אונים, חגרת,

אפרוחים תלת רגליים

מתהלכים בקפסאות במוזאון בפרי.

מקצה שחיה בערפל שהוא קדם-המים

מצאני על גב סמוך לשדה.

זה הצלול הזר, השב לעזות

את הגוף שאתה מתיג בנכון.

הם כתבו את המוות שבסוף

קידמי המות – אני מרפרפת את המלה האסורה סביב צנארי

וכעת כשעלי לפנות

אחז בזה גם אתה –

אפשריות השתברותה

כנגה

כחצי ליתן על חוף.

טליה סיידל

■

ממרחק, הקולות יכולים להגיע
רק ממרחק -

בקרבתם הם האין ,
זרי אנשי אבן האוכלים את עצמם.
ולכן הם מחפשים גנים, משתוקקים
לקפא בגן, לראות
עינים נחות עליהם.

המצרע המדמה
פור אבריו ברחבי העיר
בהשתוקקו לשוב ולהיות נאהב, הוא חשב
כי בהשילו ישוב ויולד,
המחשבה הייתה שקר ונזיר בתרים,
איננו יודעים מה לענד.
אני נבוכה כי חשבתי לענד מחלתי
הגשם חרץ אותה, כמעט נתן היה לסוגה, אינני רוצה לטעות בין הגזעים.

אני רוצה לטעות בין הגזעים, הקולות יאבדו מזהות
גווניהם, הקולות ישמעו בגורור מתמשך,
הבכי לא יהי בכי הכאב, אלא בכי הראשוניות,
- הברזן הרוחץ במים, הוא כמעט מתעלה כי אינו הופך למים -
תנועתיו המגחכות יפסקו
כי ממרחק הוא ישמע במים.
גם תנועת הגוף תתרחש מחוץ לגוף, דבר לא יסמן.
זה נמצא לידי כל עוד איני מתבוננת
לבוראו תחת מבטי הנוכח.
ובגאות הצל יהפך
לדמיונו החדש בעיני.

טליה סיידל

■

שם בקצה המדרכות היכן
שהגן מתקמר וקני סוף מוטלים נגוסים,
היכן שצנור המקלחת גבוה, והריחות מאפסנים,
והרחש

- באשר את מושיטה ידך כפי שלא הושטתי -
היא המים הזורמים בקירות, הדין
מפצלים אותך והעסיס התלוי
כופה עליך קדחת.
נקיון הגבס, נכונותך
שלא להניע פניך,
מחשבת הפסל המפעפעת בגן השמאלי שלך, הפשילי
מבטך אל פרקיך ואל
שקיפותם, שקיות
פעיה וסנדלים ורעב החול -
אל תטילי עצמך
בקיר בכדי שיחדל להיות שער,
צאי לשחיה
צאי לשחיה ומלח הכחלון

בוריס פופלאבסקי

תרגום מרוסית: רומן וטר

שירים

■

כנערה בגשר הורד,
חנה גם היא ורדה דם תעמד.

חיינו בשקיקה וכך נפטרנו;
עשנו מקטרות וחצוצרה.
מלות כפירה מפלפלות דברנו,
וכה אחיה. הבט, אין בי צרה!

ראשי נכרת אבל אני פוסע,
ידי הערופה תכביר על גחוני.
בבהן הברזל, מזלג צולע
אלפף את אטריות העננים.

עיני וכוכית לעין כושי תדמינה,
בלי מצמוצים בחוג-חמה אביט.
ברתח אהבה - ראה ידיד!
אציב בעז רגלי הממכנת.

כך משגשג העם האוטומט,
כך מכער לרום שחקים נועד.

חנה גם היא ורדה דם תעמד,
כנערה בגשר הורד.

יוני 1925, פאריס

■

ועוד צנח מטר חסר אונים
כמו מחלון נופלים פגרי מתים
שמחה בת מי-מרום הלכה עמי
נסתה לחפז ולהשיג אותי

חצינו עיר, גם בכרות, גשרים,
הא בית-אסון וכוכי הרחק מופיע.
אתפס את חוט זנבה הצמירי,
אמר: שעת הפרידה בתי הגיעה!

דמעה תזיל עינה החכלילית,
נוקשים בצער סביני ניביה.
צבתה תטיל מורא באפלולית,
אויב עם הדיוטות לא מתנכח.

אל שערי וכוכית מהר נגשתי
פותח המלאך שומר הסף
מגיש דין וחשבון מאז נטשתי
אצים המשרתים כפופי הגב.

פיות וילונותי לרום תפרחנה.
בני סלמנדרות עם האח צפופים.
בדוד שקוף אונדגות תשתכשכנה.
נובר בדר גמד במרתפים.

אורחים נוטים אל מעוני בערב,
שולים זנב הגבר מכסים.
העצם, הגלגלת הזוהרת
לכל אשה רפוד הקשקשים

תדלק בטהר על אסון-רכבת.
מרב צחוק צחוק אחריתי בבטני
אלחש שירים לאזן הקושקבת.
נבקעת הזכוכית בדמי-מחשך
וכמו גבות באדמה שוקעת.

ועזן כי את שריקתו אשמע
תופס אני חוט הזנב באלם
וטס הס קרח שט באדמה
עינה של בת ימים באור שני

האדמה בבחינתה כושלת)

הן כפרעוש אני לך השמחה
או כמו אדם עלי בדור זה זה
כך סב השור לו בין דירים ! - אח
או החיל אשר זכרו ימח

פאריס 925 ראשית מאי

■

מטהר הששון משרידי התחלת
מעוננו נופך בכנפי-אריחים
וצועד בצפור. הבורים הא הפלא
בשאנחנו נלך בואו נא באורחים.

בין עבר ועתיד במרומי היציע
נתישב בלי מעיל ונלעס בדממה
צץ מפלץ-הנוסעים בין כוכבי הרקיע
בא אל שנינו אוסף ומפליג אל שממה

מצפצף האויר בנתיבי שממון
ואל רשת הדיז אדמתנו צונחת
נא רכס המכונאי חלצתך הפורחת
הא היא ונוס ואנו נצא מקרון

אין תכלית לעולם מרבע-ממדים
כי נלך כי נרמש כי נעוף כי ננחרה
כי נפגש גם גברות גם גברים גלמודים
כי נחיה ונרצה לחזר אל הארץ

אך יקום מסתורי כמימיו של הברז
יהדפנו והא יעלם בין ידינו

ואליך ארוץ אולמית מפארת
תואר ומולי יריעה מלבנת

בחול המים מולי בו דגה מעגלת
מסתובב האויר מול אויר ככדור
ומעל לראשינו כאפל הסלע
שם פוסעות הרוחות שם נפשו תדור

יערות ענקים הרקיע יוריד
ודשאים כבירים אדמתנו תצמיח
מתגלגל לו הטל כמפל מחריד
ורועים הצרצר כקטר. אין מוכיח.

באה עת ננופך נתאנח בפחדינו
נסתחרר כמחוג כסנאי בשעון
נבקר מסעדה בה נצב בין שאון
משרת זעפן מתכעס על בגדינו

וזכה ומלבלבת כורד
נצית פפירוסה בוערת

■

צפורים-נוריות הופיעו ברקיע הסגל-הירק.
מתחת לעבים רחש הים ומתחתיו בעמק
הנורא - ים ועוד ים ולבסוף
מתחת לכל זה - ארץ, בה עשנו גורדי שחקים
ותזמורות בלי נשיפה נגנו בין השדרות
בשקט והרחק.
מצודות כבירות בצבצו בעננים.
הצריחים, שנקדת הראות שנתם ללא הכר ,
שחו אי שם פנימה ועוד שם -
ברום הזה - נסללו דרכים.
לאן הן הובילו? החידה נדמתה בלתי פתירה
לחלוטין.
שוב התחלף הכל. כעת היינו בהולנד.
מעל לתעלה קפואה ברקיע שכמעט שחר עופף
השלג ובנמל בין נדנוד הגלים השחר
הפליגה אנית-אפנים אדירה, בה דמיות
צנומות, זקנות ועטות מגבעת בחנו
בעין נוקבת מכשירים גבוהים ומשנים
אשר על צניהם כתוב היה -
הקטב.

■

רגלי הגורל פירו מזהב.
בטנו - ממאורות הוריקה החורים.
חזהו - מזכוכית.
ידיו - מפלדה.
ראשו נגזר מעתון דאשתקד,
ועיניו, עיניו פרצות היו לכל רוח ושטו
אליהן בדורים פורחים, דגלים,
מבני כנסיה וקלפי משחק כבירים
ממוצא מצרי הנגרפים בזרם.
ואז נעצמו העינים ואסף שנים רעם
הרעם על האדמה, שעה שהמלאכים המציצים
מאשנבי ספינות האויר ובתי הבשת
החוו סימן רב-משמעות באצבעם.
ופתע נולדים היו השירים, הכל סאן ובכה
בגשם, וכרזות הרחוב נרטבו, והעלים
הנשאים בנחל החוצות שכחו את פשעה של
הספרות.

■

מי הוא? אני הנחבא מעינים
אחר הבצה, החרשה, התלולית
בתמים בהירים נולדים בשמים
גם סהר קטן במרכז אפולית
מי הוא? אני הנדף עם השחר
מגתי בן רגע במקק בשקט
קול הישן בפלנטה נדחת
צאר השוכן בתבל מרחקת
ואיש לא שומע
נושם מתמהמה
הוזה הוא בבקר הקר
על הצאר
שלבצה הוא שר
ועם כל עדן
לארץ רכן
ושמש-אימים את עיניה פוערת
בורחות אל האבך רוחות אפלה
כמו נס השתין העדין מן הקרת
בשביל המכר שסופו – מזללה

■

מִיד חֲמֶה שֶׁל מְנַגֵּן קוֹדֵחַ
זֶלַג נִגּוֹן קְרִיר אֶל הַחֲלוֹן
שֵׁם אֲנִיוֹת בְּמִבְדּוּקִים הַפְּלִיגוּ
גֹדֶשׁ כּוֹכַב גְּנוֹת מְאֻמְלָלוֹת
לְקֶרֶאת אוֹרוֹת הָעִיר אֲזִי הַשְׁתוּחַח הוּא
וְעַל הַגֵּג הַבְּחִין הֵיטֵב בַּפֶּסֶל
אֲשֶׁר הִשְׁקִיף מֵעַל שְׁחֹר הַשְּׁפוּעַ
כִּי צִד נִצָּתוּ כּוֹכְבֵי הַסִּינִינְהָ
מִכְבֵּסֶת הָאֲדִים הַמְּשֻׁתָּקֶת
נִשְׁמָה חַיִּים שְׁנִשְׁמְדוּ בְּלִי זִכָּר
בְּבוֹר מִתַּחַת לְרִגְלֵי הַבְּנִיקִים
נִדָּ עֵין בְּסֶפֶר מְטֻנָּף
בְּאוֹרוֹת תְּמוּהוֹת וְעִגְלוֹת הָיוּ בּוֹ
שֵׁם הַתְּחַלְפּוֹ עֵבִים, זִיקִים שֵׁם שְׁטוֹ
בְּהֵן קוֹלוֹת שְׁאֲנִיִּים שְׁמֵעֵתִי
כָּל הַכְּבוֹלִים אִי שֵׁם אֶל הַשְּׁלֶשֶׁלֶת
לְפֶתַע הַשְּׁתַּתְקוֹ לְהִרְקֵף רָגַע
חִיכּוֹ בְּעִינֵיהֶם חֲצִי-סְגוּרוֹת

■

חליל נגן אחר הקיר - שם התאמנו
שליגים פרחו
בערבות קרונות בלמו
בשילג צח הוא
משמיע אט-אט בשילג אנשה
מי בא? - נשמת העולם הקדושה
תנו חם לנפש ההולכת
פתחו לבבות המתכת!
אלמות הדלתות ונמים בני אדם
אין טעם לחיות ולזהר עבורם

■

ושוב במזרח
סבו שני המפעל הקטן אל הבקר
שכן החשמל בגליל היצוק
חגה נפשו של אוקטובר בסכר נמוך
גליו של הזרם הקר את עורקיה הציפו
את נס המזרח העשות זו הנפש הניפה
שאן בית מפעל שאנן
המים שקעו ברמית העבים
קצה של שרשרת מתכת
נקשר לגמחה הקטנה
טבע הוא בכחול הרפה בין עבים
נדמה אין אלא שרשרות בארצנו
לקשר בין המים ורום-להבה לעבים

קול ברחוק הנורא:
זה לא זה, זה עוד לא זה
מוטב תשובו על עקבותיכם
טרם התחלתם לחיות
נכנס בריצה הפרולוג, לבוש בסריג אדם:
אדונים נכבדים, גמדים ומלכים
נורא ברחוב, בו השלג יורד וכאן זה יפה, פה שרים
הורדים
הורדים שרים:
מיום הדין לא נתיירא
בקרוב נרדם, האביב לכבודנו
לנצח יפרח
היום לכבודנו לעד לא יזרח
קול:
שחררני לרחוב
קול אחר מבעד לבמה:
חוש הסוד אשר נטש אתכם
לילה בא, הכל צלמון
מי ישמע קולות בנכר?
מנורה אט-אט דועכת
יד נופלת לחלון
הפרולוג רוקד נשר:
באו אל ההלולה
עולמות מן המצולה
ביין-ורד נתבשם
שנת המות נרדם
יקומנו יצטלה

הרקיע יצטלה
אך הנגה השורף
לעולם הוא לא ישוב
הורדים מחוללים לקול שאגת גרמופונים שמימיים.
קול רם מבעד לבמה:
אזיריס-השמש, אזיריס-השמש, איך?
קול מן התהום:
כאן הוא, אצלי, הוא לא ישוב אליך
חלומות מתוקים הוא חולם
הוא לא ישוב אליך
הפעמון מכה בשקט. הבמה מציגה עיר. סלמות,
מדרגות, עמודים, ושמאלה להם –
בית קטן שגגו קש. אפיקטטוס הפסח יושב על
מפתנו. גבוה מימין, על נדבכי המקדש הנשאים - גן
תלוי.
דממה. הגננים מזמרים על גג המקדש:
ורדים שחורים גדלנו פה.
אבל השלג בא
קול מבעד לבמה, קול על הבמה:
מה כואב, המחיר מה דווי הוא
שר מעין זמר יקר בןשאי
קדוש ושבי הוא
הו מה נהדר הוא השבע
במה החרות מתעבת
אך אם ישוע נאלח הוא
איך אנו יפים נהיה

בוריס פופלובסקי (1903 - 1935) נחשב לאחד מחשובי המשוררים של האוונגרד הרוסי בגולה הצרפתית, אף על פי שמת כמעט אלמוני. הוא החל לכתוב שירים בגיל מוקדם, נדד עם משפחתו דרומה מפטרבורג בשנות מלחמת האזרחים שלאחר המהפכה ומקרים התגלגל לצרפת, כאשר באמתחתו היו כבר כמה פרסומים בכתבי עת ובקבצים משותפים. בפאריס השתלב במהרה בחבורת האמנים הרוסית הגולה וקשר קשרים חזקים במיוחד עם נציגי האוונגרד. את ארבע עשרה השנים של חייו בגלות בילה בחיפושיו אין סופיים אחר יעד אמנותי מצד אחד ואחר מקור מחייה מצד שני. סופו של דבר, לאחר שניסה ללמוד ציור ופילוסופיה ולהרויח את לחמו כנהג מונית, ויתר הן על העבודה והן על הלימודים, בילה כמה שנים כמשורר מובטל ומת ממנת יתר של קוקאין. בחייו פרסם כמה קבצי שירה ורומנים שהתקבלו בחוסר הבנה בקרב ציבור הקוראים הרוסי, שלא מסוגל היה לעכל חדשנות ונועזות כה גדולות. שירתו שואבת משני מעיינות - הפוטוריזם הרוסי הטרנס-מהפכני והאוונגרד הצרפתי - ומשלבת אותם שילוב מלא, אם כי לא תמיד נעים לעין ולאוזן. לאחר מותו יצאו כמה ספרים נוספים, בהם התגלה כשרונו במלואו, ועם קריסת ברה"מ חזר לציבור הקוראים במולדתו והתקבל בהתלהבות. השירים המובאים כאן לקוחים משני ספרים: התנשאות באמצעים בלתי כשרים ושירים אוטומטיים. {ר"ו}

אפוא;

הערות שוליים קריטיות

משורר החצרי; ואללה!ליאדה²; המשך משבוע קודם³

¹ מצער, ואף מכעיס למצוא כי גליונות "הדג" האחרונים אינם פותחים ולו שיר אחד פרי עטו של יוסי שריד. אני רוצה להאמין שהדבר נעשה בתום לב ובשגגה. מוטב אפוא שבגליון הבא תקדישו רצועה אנתולוגית קצרה למשורר, שכן זו עשויה להפריח את השממה בגליונותיכם.

[אלחנן]

² כני לי מזה, חרון אף תשחורת בת יער
שכתבה, יפת המחלפות, רשימות **לואללה! תרבות**
וקריאה גדולה היא קראה, אך פלס אתנה לא שמעה
ופנתה יפת המחלפות פניה כפני האלים
לשיר את השירה הגדולה של מה שאריסטו החכם
אמר זו סגולת יחידים ובספרו מנה חוקותיה.
ובאה תשחורת בת יער יפת המחלפות לאמור
"דווקא עכשיו בני-אכיים, שירו בשירה גדולה
את סך השירה הפוליטית שיש באמתחת לאורוס
וגם שבתאינונס, אומרת, זו שירה גדולה ויפה"
אך אלים רשעים סימאו עיניה של בת אגממון
וכל הדברים נשתכחו כשהיא הייתה מדברת
וסך המלים התבטלו ואחרית המרד דוכא
בת אגממון יערה כבו שתי עיניה מראות
את כל הפרסומות הגדולות שאת המרידות מעטות
לאורוס נצבע באפור אך ידיו הן אל-על מושטות
ידיו בוחשות במקדונלדס שם אפוא כונסו, המורדים
לצד הנקטר החביב בקופסת הפלסטיק היפה
שמחזיקה פלס אתנה. אופנת המורדים במקדונלדס
לא תמה החורף הזה, ואיככה אמצאה מורדים
לבד מבביג מק כפול שיענג את לב המורדים
וגיס האלים מיקובסקי נחסף על על סיפון בני מצרים
לעבוד על צוק סלע אֵל זר ושמו לא מובן לאכיים
שאל מיקובסקי הן מי הוא ויאמרו לו מצרים "זה ממון"
וכעת אט מובל לגרדום עד אז הוא יגרוף רווחים
לא לעצמו, לא ללנין, אלא **לואללה! תרבות**.

[תומרוס]

³ **לכבוד אריק גלסנר**
תרבות וציפורות הארץ

להלן אפוא מספר הערות לסדרת מאמריך שפורסמה ב"תרבות וציפורות":
[המשך בשבוע הבא]

[ע"ק]